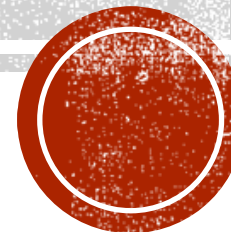

BEJELENTÉSEK

ÚJ e-mail cím: qip.modszertani.bazis@gmail.com

Időpontváltozás: KAZY lezárás- következő CSAK előadás online :december 13-án

Jogi kérdések, esetek, gyermekvédelem

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

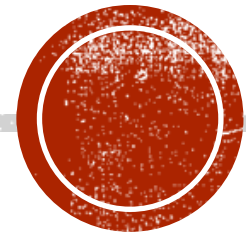
HOGY VANNAK A HAZAI PEDAGÓGUSOK?

**PEDAGÓGUSNŐK MENTÁLIS EGÉSZSÉGE
IDENTITÁS JELLEMZŐIKKEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN**

Dr. Borbáth Katalin ELTE PPK

Tanácsadás és Iskolapszichológia Tanszék

2022.11.15.

**PEDAGÓGUSNŐK MENTÁLHIGIÉNÉS
ÁLLAPOTFELMÉRÉSE-**

**KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A SZAKMAI ÉS NŐI
IDENTITÁS KIMUNKÁLTSÁGÁRA**

**/2009-2017 KÖZÖTT HAZAI MINTÁN VÉGZETT
KVANTITATÍV VIZSGÁLAT/**

PROBLÉMAFELVETÉS

- A pedagóguspályát *patriarchális viszonyok között kialakult szakmai gondolkodásmód* jellemzi (Thun 2005).
- Ellentmondás :
 - egyrészt, hogy patriarchális hagyományok jellemzik a pedagógusképzést és pedagógus munkát
 - Másrészt: szociológiai tény, hogy javarészt nők tevékenykednek a pályán(Eurostat, 2018)
- Axiómák: Patriarchális szakmai hagyományok mentén
 - (az elnőiesedett iskolai közegben óhatatlanul sérülnek a fiúk a pszichoszociális fejlődésükben a férfi minta hiánya miatt)
 - Abszurduma: elnőiesedett pedagógusvilágban a pedagógusnők számára a saját női valójuk, mint szakmai probléma jelenik meg előttük.
 - valóban a konkrét férfi minta hiánya jelenti (csak) a valódi problémát, vagy a hiteles, szabadon megélt, kidolgozott női identitás hiánya is?

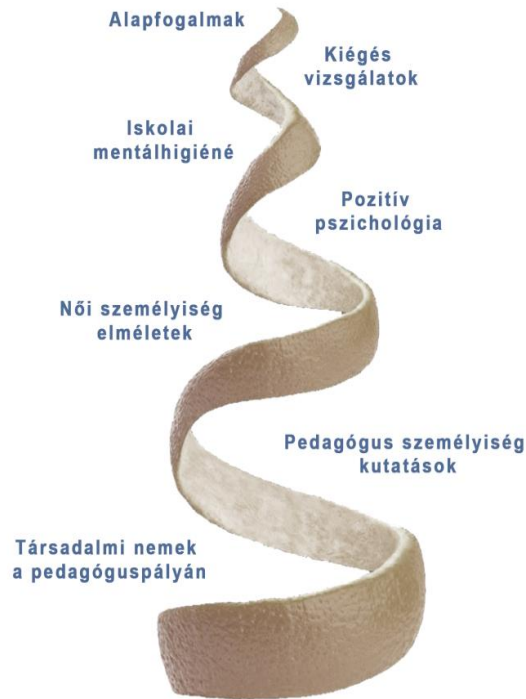

KUTATÁS ELMÉLETI HÁTTERE

- Személyiség és identitás elméletek
- Reflektív pedagógia
- Feminista pedagógia
- Társadalmi nemek elmélete
- Pozitív pszichológia
- A mentális egészség elméletei

AZ ELMÉLETI HÁTTÉR BEMUTATÁSA 1. SZEMÉLYISÉGELMÉLETEK

- *McAdams (1995)*, integratív három szintű (nem hierarchikus építkezésű) személyiség modell:
 1. szint: találhatóak az időtlen, tértől és szereptől független, neurobiológiailag meghatározott személyiségvonások. (*Eysenck/ Jung 1978-Jung* személyiségdimenziók: extravertió-introvertió, stabilitás-labilitás tengelyek) személyiségvonás elméletek összegzése: értelmezhető a Big Five elmélet (*Costa – McCrae 1985, McAdams 1995*).
 - 2. szint: a társadalmi környezettől nem független konstrukciók, attitűdök, hiedelmek, motivációk, stratégiai és fejlődési elemek találhatóak, amelyek éppen ezért a társadalmi bekötöttségük miatt szituatívabbak, időtől, tértől, helytől, szereptől függően változhatnak.
 - 3. szint: identitás fogalomból kinövő komplex egységek, **narratív én-történetek**, összeszerveződve narratív identitássá alkotják.

AZ ELMÉLETI HÁTTÉR BEMUTATÁSA 2. KIÉGÉS

- Vizsgálat: MBI-ES- 3 alskála: érzelmi kimerülés, elidegenedés érzése, énhatékonyság csökkenés érzése
- Kiégés- Paksi és mtsai, 2006, 2015-átlagos
- Kiégés veszély: pályán lévő pedagógusok körében a legnagyobb kockázat az érzelmi kimerültségben, túlhajszoltságban
- kockázati csoportok:
 - férfi
 - több éve dolgozik a jelenlegi munkahelyén,
 - magasabb képzettségi szinttel rendelkeznek,
 - természettudományi tárgyat (is) tanít,
 - aki felsőfokú tanulmányait rosszabb eredménnyel végezte,
 - Óvodapedagógusok- alacsony kiégés szint- Szabó, Litke és Jagodics (2018)
- Vizsgálat: MBI-ES- 3 alskála: érzelmi kimerülés, elidegenedés érzése, énhatékonyság csökkenés érzése

AZ ELMÉLETI HÁTTÉR BEMUTATÁSA 3. POZITÍV PSZICHOLÓGIA

- Jól-lét : PERMA_modell Seligman, 2011
- Védőfaktor vizsgálatok- Pikó 2010
- személyiségjegyet védőfaktoroként, ha annak bizonyított biokémiai szinten is az élethez való pozitív viszonya,
- 2007-egészséges agy neurokognitív alkotóelemei:
- Alvás, játék, kikapcsolódás, kapcsolatokra idő, aktivitás, belső tudatosság, fókuszált figyelem
- Flowvizsgálatok – Oláh, 2012
- Átlagosan boldogok a pedagógusok Holecz és Molnár (2014) Kun és Szabó (2017) –PP vizsg.
- Jól-lét és elégedettségvizsgálatok

Torma 2013- kiégettebb, aki: kevebb flow,
több terhelés, Alacsonyabb megküzdési
képességek

AZ ELMÉLETI HÁTTÉR BEMUTATÁSA

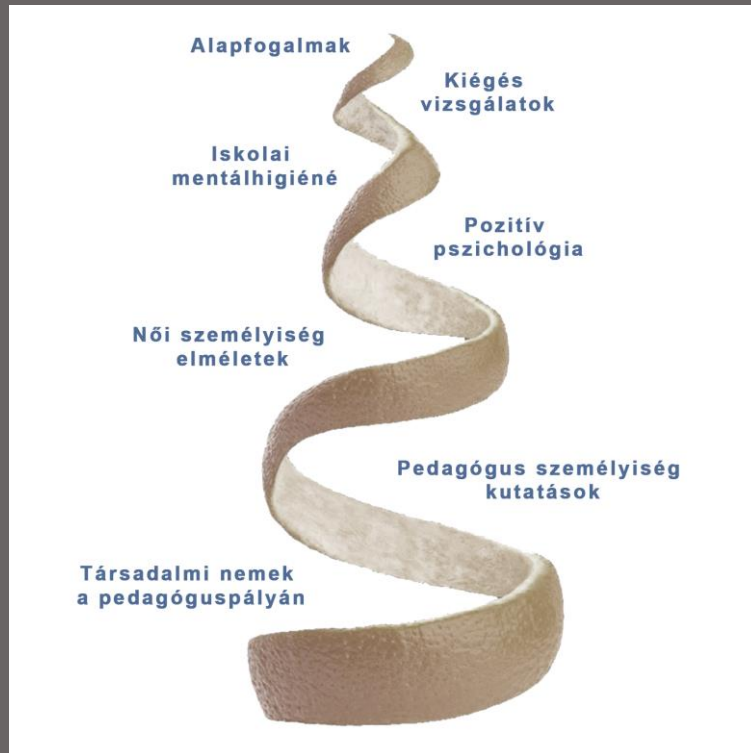
4. NŐI SZEMÉLYISÉG ELMÉLETEK

- Jungiánus elméleti alapok
- Wolff
- Von Franz
- Bolen tipológiája- F. Lassú Zsuzsa
- Enns feminista pszichoterápia

ELMÉLETI HÁTTER 5. PEDAGÓGUS SZEMÉLYISÉG KUTATÁSOK RENESZÁNSZA

- Tanárnak születni vagy tanárrá válni?
- Szebedy tipológia
- Myers-Briggs személyiségvizsgálat
- Kritika:hiányzó gender szempontok
- *Előremutató Thun Éva (2003), valamint Pető és Waldjik (2005) kutatásai, amelyek beemelik a gender szempontot a pedagógusokról szóló narratíva elemző vizsgálódásaikba-tendenciák*

ELMÉLETI HÁTTER 6.

INDENTITÁS ELMÉLETEK-GENDER SZEMPONTOK

- Erikson, Marcia, -identitás elmélet
- Késői Erikson-Narratív élettörténet- narratív identitás elmélet (Bruner, 2004, László 2005)
- narratív identitás- lelki egészség összefügg (Kast 2014)
- Individuáció- Szakmai személyiség-reflektivitás
- Női identitás elmélet
- pedagógusnő identitás vizsgálat (Thun, 2011)
- *: Identitásformáló tényezők pedagógusnőknél: a közvetlen kulturális- társadalmi környezetük résztvevőinek tapasztalatai és értékei alapján (Thun 2014: 2).*
- *Pedagógusnő: női identitásról: a külső társadalmi közgondolkodás vélekedéseit fogadják el maguk számára érvényesnek.” (Thun 2014: 8).*
- *F. Lassú Zsuzsa : a női szerepeket szétválasztó, hagyományos elképzelés nem értelmezhető, a különböző szerepek egymásra hatásukban értelmezzük*

KUTATÁS TÉMÁJA ÉS RELEVANCIÁJA

Kiindulópont:

A pedagóguspályán döntő többségben nők dolgoznak
(Eurostat, 2018)

Kutatás témája: *a pedagógusnők*

„...pedagógusok társadalmi nem szerinti identitásuk és az egyéb társadalmi szerepeik is világosan azonosíthatóak [...] A feminizálódás ténye különösen relevánsnak tekinthető akkor, ha „női módú” tudás elismeretlen, elfogadatlan és reflektálatlan marad” (Belenky, Clinchy, Goldberger és Tarule, 1986 idézi Thun 2014).

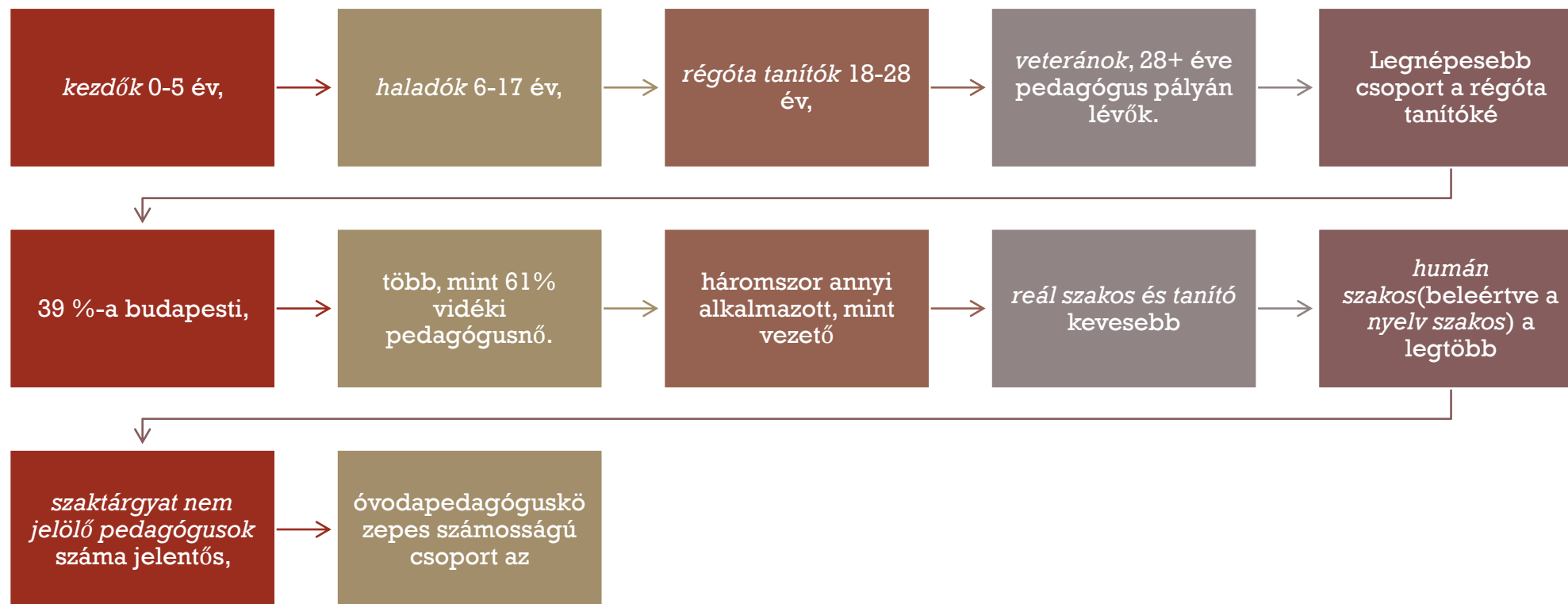
Kutatás aktualitása: becsatlakozik a pedagógus személyiség kutatások folyamatába, amely a reneszánszát éli (Göncz, 2014, 2017).

2009 és 2017 között
budapesti és vidéki
aktív pedagógusnő

összesen 222 aktív,
a pályán lévő
pedagógusnő

PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS CSOPORTOK

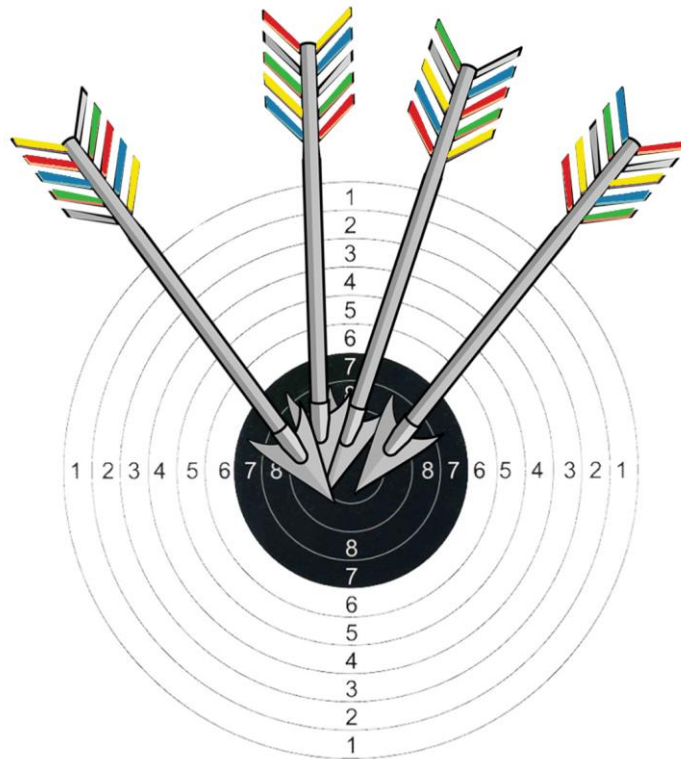
- **Probléma:** a pedagóguspálya feminizációját önmagában problémaforrásnak tekintő megközelítés elfedi az esetleges maladaptív pedagógus viszonyulás valódi okát.
- **Kérdés1:** Lehet, hogy nem a pedagógus neme, hanem mentálhigiénés állapota játszik kulcsszerepet abban, hogy működése problémás vagy probléma mentes az osztályteremben?
- **Kérdés2:** Kereshetjük-e a maladaptív pedagógus működés okát személyiségen belüli háttértényezőkben, főként a mentálhigiénés állapotban / mentális egészség állapotában?
- **Kérdés3:** Ha igen, milyen háttér tényezők befolyásolják a pedagógusnők mentálhigiénés állapotát?
- **Stratégia:** komplex háttér feltárására komplex elemzés

kvantitatív vizsgálat

4 SZEMPONTÚ KOMPLEX VIZSGÁLAT

Kiégés vizsgálata- MBI-ES
kérdőív

Életszemlélet- /optimizmus
/felmérése- LOT-R teszt

Szakmai identitás- SzSzK kérdőív

Női identitás- BÉIK kérdőív

KUTATÁS

- Adatgyűjtés: kényelmi mintavétel és hólabda módszer
- Kutatási eszközök
 - standard kérdőívek: MBI-ES, LOT-R
 - saját fejlesztésű kérdőívek: BÉIK, SZSZK
- Statisztikai módszerek: variancia analízis, khi négyzet próba szignifikancia tartomány : $P < 0.05$
- Statisztikai szoftver: IBM SPSS

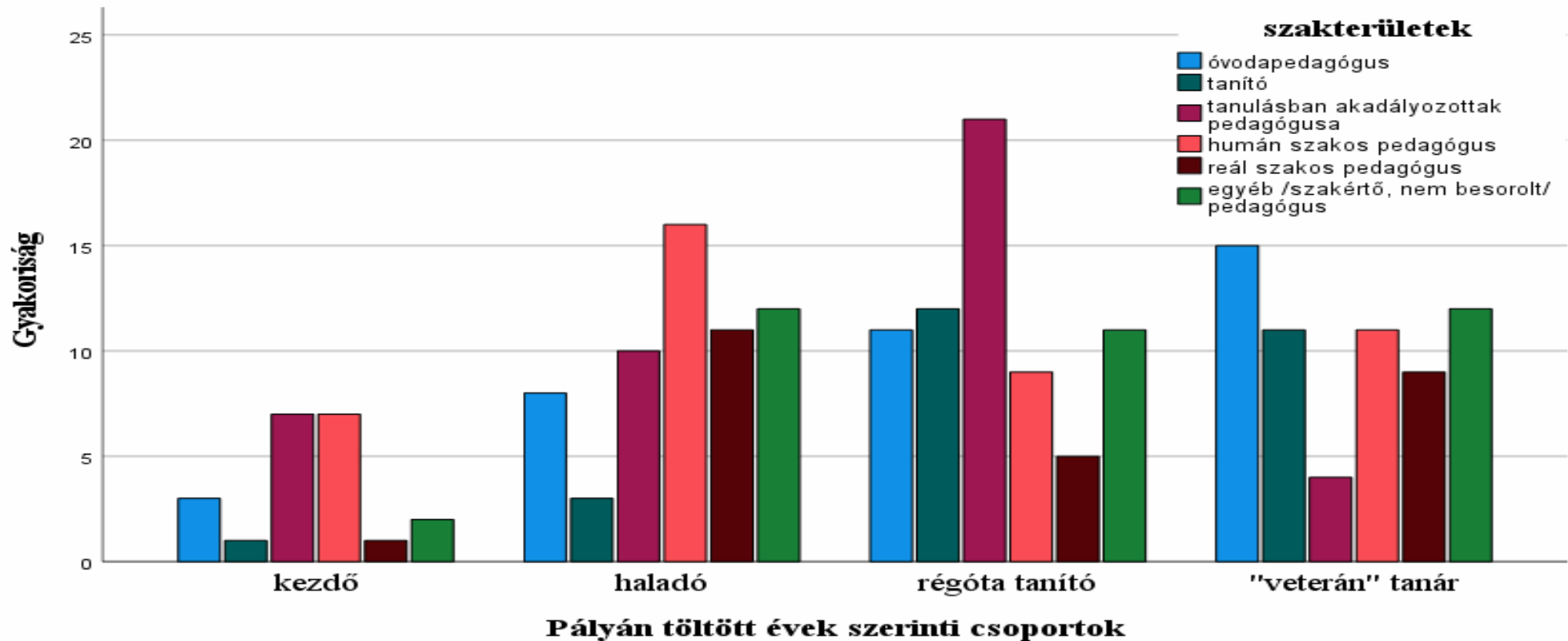

PEDAGÓGUS SZEMÉLYISÉG MUNKAFOGALOM

A pedagógus személyisége olyan professzionális eszközrendszer, amelyben dinamikus viszonyban van egymással nemcsak a mindennapi feladatokban megjelenő, ható szakmai és személyes énje, hanem ideális esetben – az élethosszig folyamatosan a mindennapi tevékenységekből esszenciát képző, a magánélethez és a hivatáshoz kötődő, reflektált történetekből önazonosságot felépítő – személyes és szakmai identitása is.

A vizsgálati minta legfontosabb pályaszocializációs csoportjai

PTÉ csoportbeosztás:

Kezdő: 0-6 év

Haladó: 7-17 év

Régóta tanító: 18-28 év

„Veterán”: 28

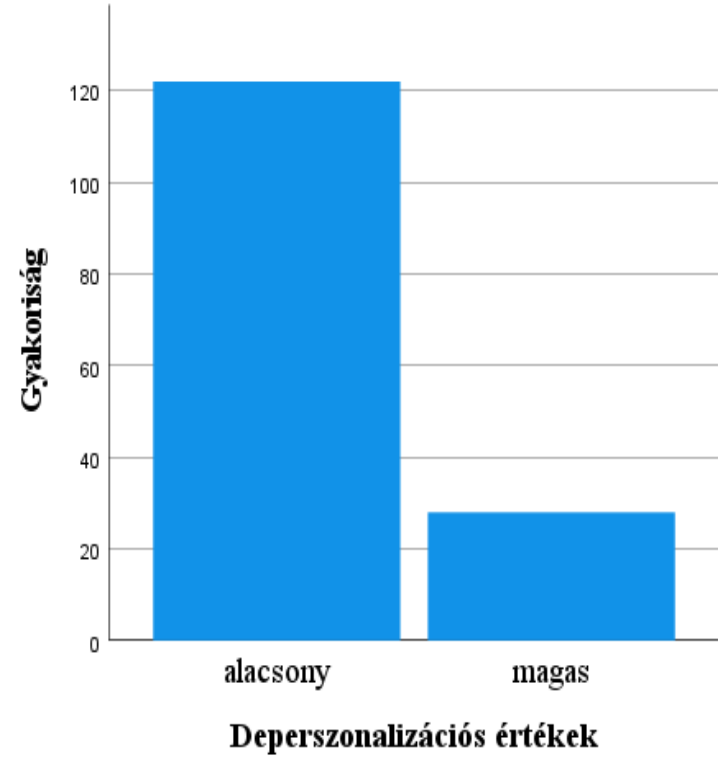
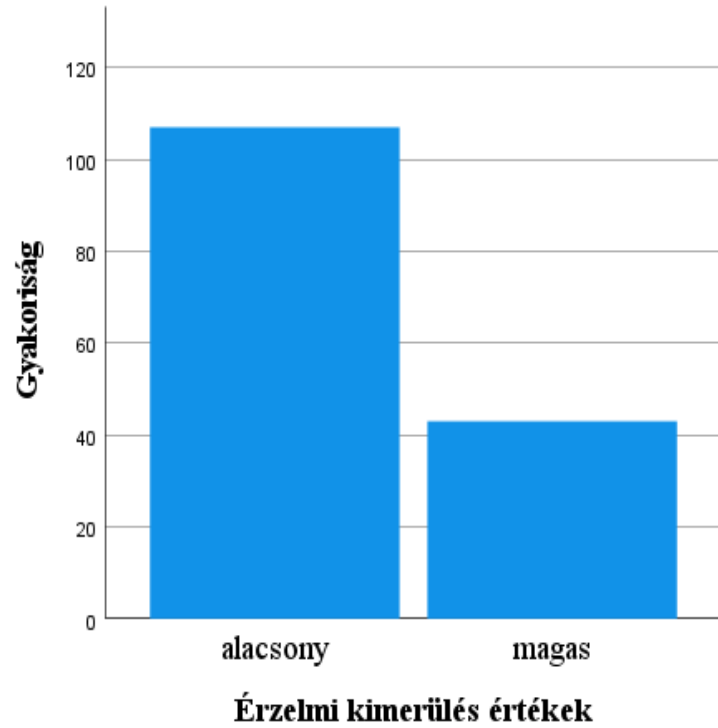
a, Probléma b, Kutatói kérdés	Elméleti keret	Fő hipotézisek /H/	Kvantitatív stratégia statisztikai módszere	Eszközök/N	Eredmény	Nóvum
<p>a) A pedagóguspálya feminizálódása valódi probléma? b) Ha feltételezzük, hogy nem a pedagógus neme, hanem mentálhigiénés állapota játszhat kulcsszerepet abban, hogy működése problémás vagy probléma mentes az osztályteremben, akkor a (környezeti hatásokat nem tekintve) az a kérdés, mik azok a személyiség tényezők, amik befolyásolják a mentálhigiénés állapotát?</p>	<p>jungianus –boleni-női személyiség elmélet, pozitív pszichológia elméletei, fejlődés szempontú szakmai identitás és kiégés elméletek</p>	<p>H0 a pedagógusnők szakmai személyiség állapota, szakmai identitásuk kimunkáltsága és a női identitás milyensége is összefüggésben van mentálhigiénés állapotukkal.</p>	<p>többváltozós statisztikai próba: Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba leíró statisztika</p>	<p>MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív BÉIK kérdőív SzSzk kérdőív</p>	<p>hipotézis igazolódott</p>	<p>vizsgálati fókusz specifikus: nem, mint szempont megjelenése vizsgált tényezők nóvum jellege pedagógusnőkkel összefüggésben: életszemlélet női identitás szakmai identitás kiégés</p>
<p>b1) Milyen összefüggést mutat a kiégés és a pszichológiai jóllét a pedagógusnők esetében?</p>	<p>kiégés-elméletek pozitív pszichológia pszichológiai jóllét megközelítésében</p>	<p>H1 A pedagógusnők mentálhigiénés állapota, életszemlélete egymással összefüggésben van. Az optimistább életszemlélet egészségesebb mentálhigiénés állapottal jár együtt.</p>	<p>korreláció vizsgálat Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba</p>	<p>MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív N=134</p>	<p>hipotézis igazolódott</p>	<p>pedagógusnők kiégés faktor értékei megerősítik a korábban mért eredményeket új eredmény az optimizmus, pesszimizmus mért szintje pedagógusnők esetén (pesszimizmus < 10 %) új: optimizmus, és pesszimizmus szintjeinek együttjárása mutatkozott a kiégés faktoraival (életszemlélet, deperszonalizáció, telj. csökkenés érzése)</p>
<p>b2) A pedagógusnők kiégése függ-e specifikus pályaszocializációs tényezőktől?</p>	<p>pályaszociológia kiégés elmélet pozitív pszichológia-jóllét</p>	<p>H2 A különböző lakóhelyen / beosztásban / pályán eltöltött időben / szakterületen lévő / végzettségű pedagógusnők mentálhigiénés állapota és életszemlélete eltér egymástól.</p>	<p>Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba leíró statisztika</p>	<p>MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív független változók N=134</p>	<p>hipotézis részben igazolódott a pályán töltött évek, és a szakterületek esetén</p>	<p>specifikus pályaszocializációs csoportokra mért adatok (kezdők, haladók, régóta tanítók, veteránok), részletezett nóvumokat lásd. 2. táblázatban</p>
<p>b3) Árnyalja-e a pedagógusnők mentálhigiénés állapotát (a kiégést, a szakmai identitást és az életszemléletet) a női identitás/archetípusuk?</p>	<p>jungianus- boleni- személyiségelmélet kiégés-elméletek, pozitív pszichológia pszichológiai jóllét reflektív pedagógia,</p>	<p>H3 A különböző női archetípusokat képviselő pedagógusnőkhöz különböző mentálhigiénés állapot, életszemlélet és szakmai személyiség jellemzők köthetők.</p>	<p>Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba</p>	<p>MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív BÉIK kérdőív SzSzk kérdőív N=134</p>	<p>hipotézis részben igazolódott</p>	<p>boleni női identitáskonstruktm beemelése továbbá a kiégéssel, életszemlélettel való összehasonlítás pedagógusnők mintáján részletezett nóvumokat lásd a 3. táblázatban</p>
<p>b4) A pedagógusnők szakmai identitás fejlődésére miként hatnak a pályaszociológiai tényezők?</p>	<p>pályaszociológia reflektív pedagógia,</p>	<p>H4 A különböző lakóhelyen / beosztásban / a pályán eltöltött időben / szakterületen lévő / végzettségű pedagógusnők szakmai személyiség-jellemzői eltérnek egymástól.</p>	<p>Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba</p>	<p>SzSzk kérdőív és független változók N=146</p>	<p>hipotézis igazolódott</p>	<p>új szakmai személyiség munkafogalom alapján értelmezett attitűd szempontok részletezett nóvumokat lásd 4. táblázatban</p>
<p>b5) Különböznek-e a pedagógusnők kiégés, jóllét jellemzői szakmai identitás fejlődésük alapján?</p>	<p>fejlődés szempontú szakmai identitás, kiégés-elméletek pozitív pszichológia pszichológiai jóllét reflektív pedagógia,</p>	<p>H5 A pedagógusnők mentális egészsége, jólléte, életszemlélete a szakmai személyiség állapotának milyenségével összefüggést mutat.</p>	<p>Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba</p>	<p>MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzk kérdőív N=146</p>	<p>hipotézis igazolódott</p>	<p>jóllét és szakmai identitás szempontok összevetése pedagógusnőkre vonatkoztatva nóvumokat lásd. a 5. táblázatban</p>

SZIGNIFIKÁNS KORRELÁCIÓ KIÉGÉS ÉS ÉLETSZEMLÉLET KÖZÖTT

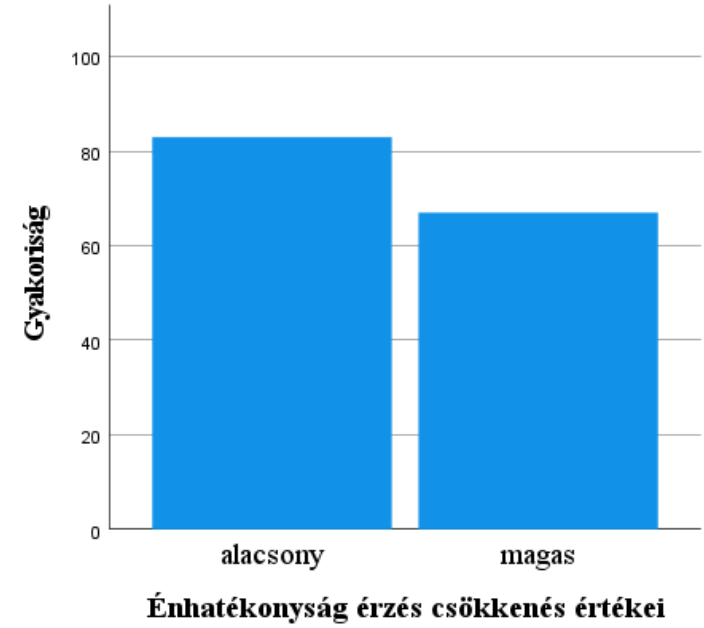
Alskálák					
	Érzelmi kimerülés	Deperszonalizáció	Énhatékonyság érzés	Optimizmus	Pesszimizmus
Érzelmi kimerülés					
Korr. együttható	1,000	,634**	-,130	-,154	,285**
p-érték	x	,000	,113	,076	,001
N	150	150	150	134	134
Deperszonalizáció					
Korr. együttható	634**	1,000	-,293**	-,243**	,414**
p-érték	,000	x	,000	,005	,000
N	150	150	150	134	134
Énhatékonyság érzés					
Korr. együttható	-,130	-,293**	1,000	,342**	-,219*
p-érték	,113	,000	x	,000	,011
N	150	150	150	134	134
Optimizmus					
Korr. együttható	-,154	-,243**	,342**	1,000	-,436**
p-érték	,076	,005	,000	x	,000
N	134	134	134	151	151
Pesszimizmus					
Korr. együttható	,285**	,414**	-,219*	-,436**	1,000
p-érték	,001	,000	,011	,000	x 151
N	134	134	134	151	

KIÉGÉS

KIÉGETT: 6,6%

KIÉGÉS VESZÉLYEZTETETTSÉG /62%/

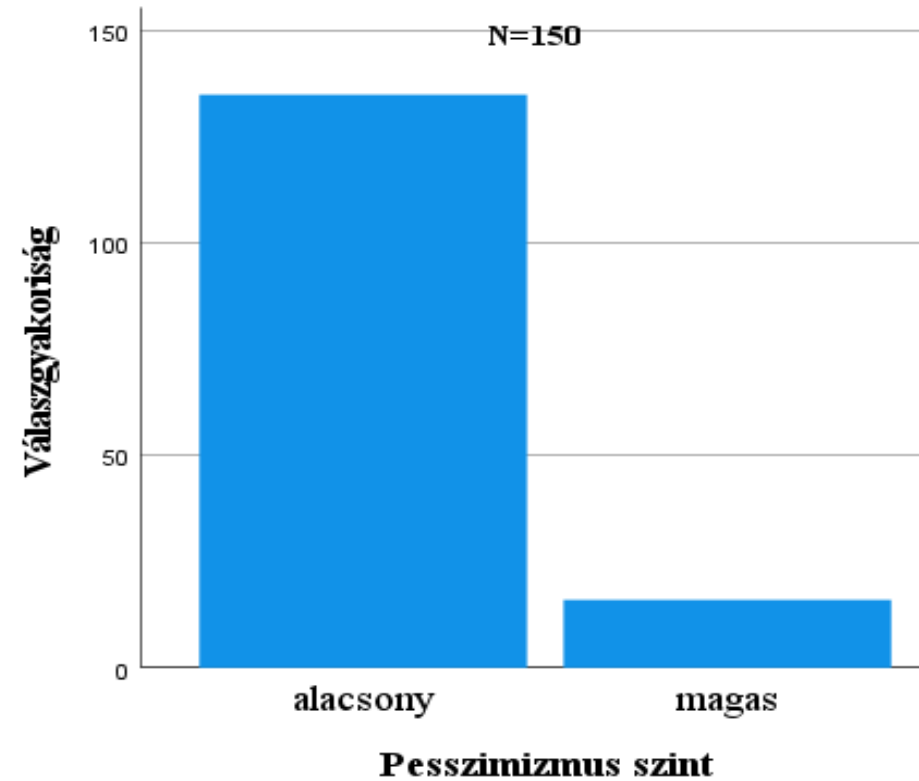
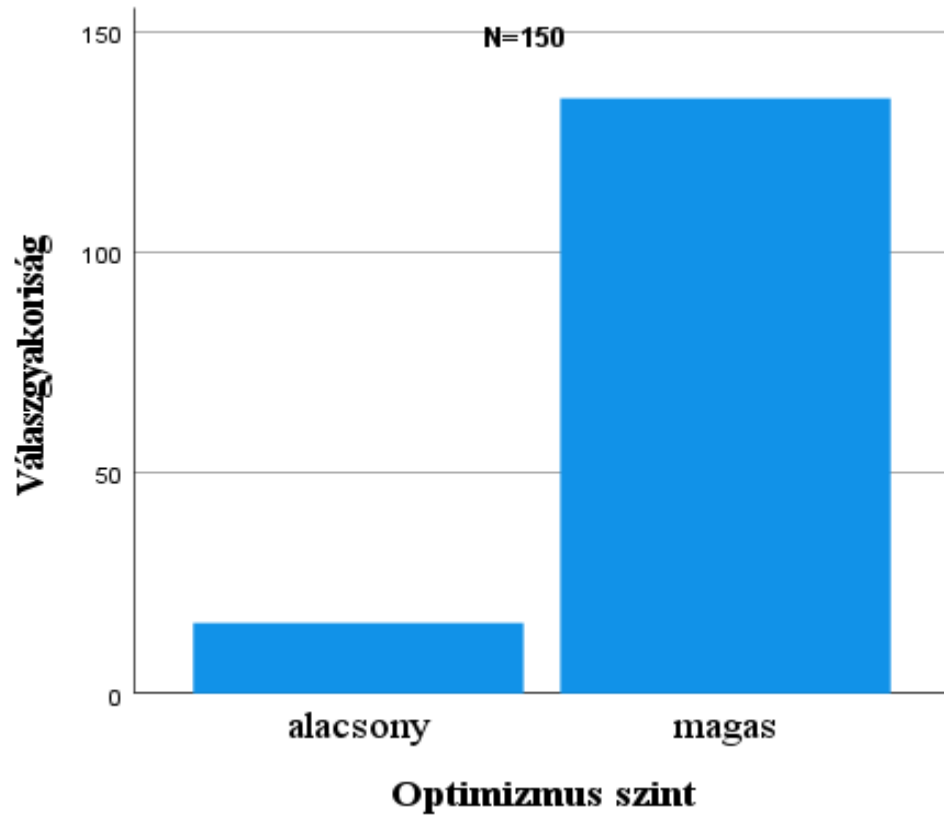

ÉLETSZEMLÉLET

OPTIMIZMUS

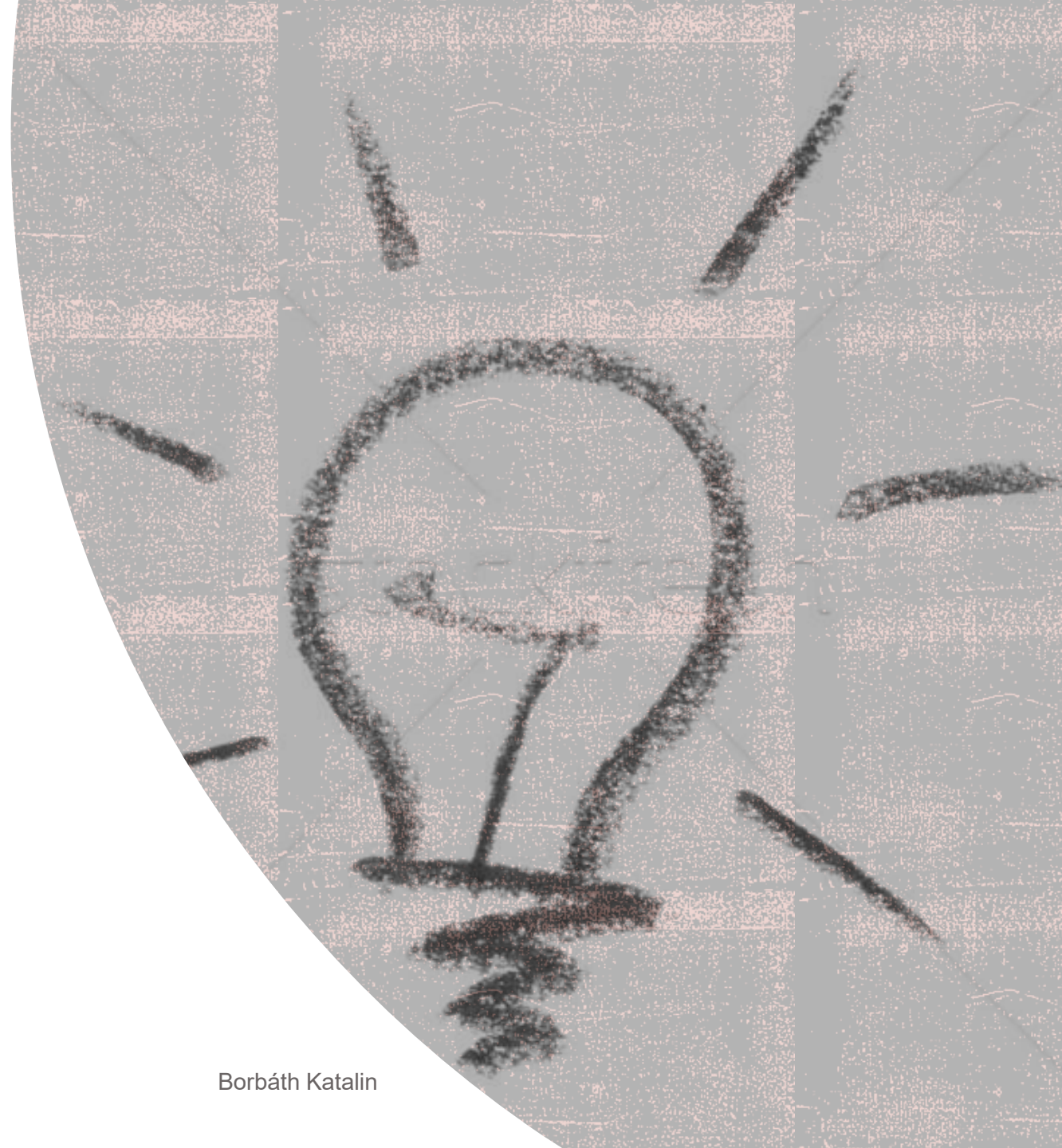
-

PESSZIMIZMUS

EREDMÉNYEK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

- Óvónők
 - a legjobb mentális egészségű csoport;
 - Aphrodité típust sokan választották;
 - az Aphrodité típus mentálhigiénés állapota jó
- Szakterületet nem jelölők
 - a legrosszabb mentális egészségű csoport;
 - szemléletében következtethető a hagyományos pedagógiai vonal.
 - Szakmai identitáskonstrukcióban elakadás merülhet fel

EREDMÉNYEK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

- Kezdők
- kielégítő mentálhigiénés állapota
 - a sportolási szokásaikban,
 - tanulási, önreflektív nyitottságukban,
 - a realitások nem (fel)ismerésében keresendő.
- Haladók
- mentálhigiénés visszaesés tapasztalható-oka lehet:
 - a magyar oktatás realitásával való szembesülés,
 - felborult munka-magánélet egyensúly,
 - még nem kimunkált szakmai identitás.

Ugyanakkor a pályán töltött évekkkel nő a nyitottság a konferenciák, továbbképzések irányában.

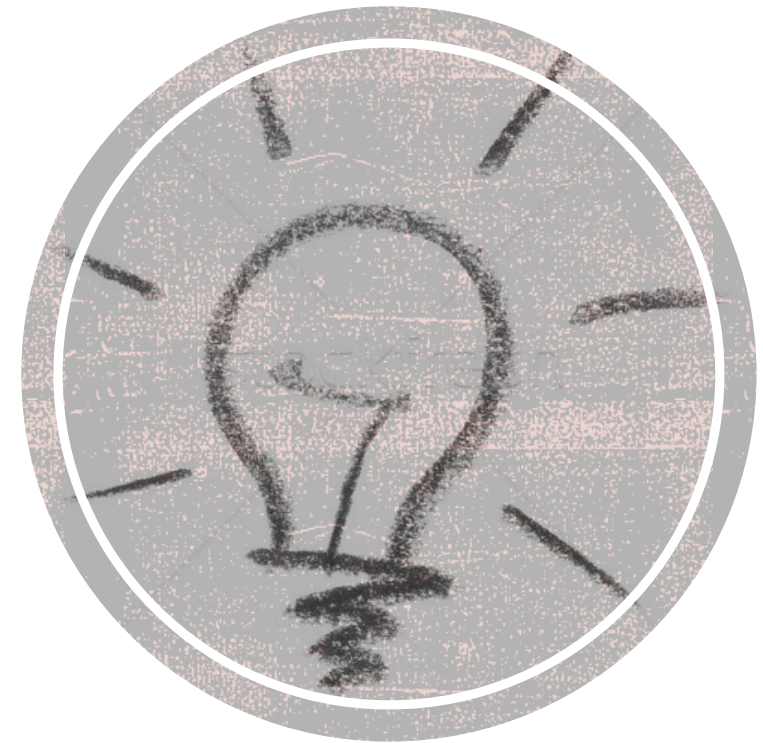
- Flow: komplex központi faktor- erős pszichológiai immunrendszer, autotelikus személyiség

a jó mentális egészség és a szakmai személyiség építésében,

PTÉ előrehaladtával fokozatosan erősödik párhuzamban a növekvő kompetenciával és szakmai identitással.

EREDMÉNYEK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

- Gyengébb mentálhigiénés állapot korrelál
 - Realitás iránti attitűddel
 - Maximalizmussal nem – adaptív perfekcionizmus
 - *Haladó* csoportba tartozással
 - Perszephoné arche/identitás/ típus választással- női identitáskonstrukció elakadása

ÖSSZEĞZÉS 1

- A kielégítőbb mentális egészség együtt jár-
- autotelikus személyiség
- erős pszichológiai immunkompetencia jellemzőkkel,
- Adaptív érzelem- probléma- és elkerülésfókuszú megküzdéssel,

ÖSSZEĞZÉS 2

- Képesség flow tanórai megélésére;
- a gyermekközpontú szemlélet;
- tudatos szakmai reflexión alapuló önismeret építés;
- a tanulók megismerésére való törekvés;
- a hospitálás fogadása, hospitálás végzése;
- a pszichológia, új pedagógiai, szakmai ismeretek iránti nyitottság;
- Gyerekekkel, szülőkkel való kapcsolat ápolása is jobb mentális egészséget feltételez
- A szabadidő védelme, a sport, és a (kreatív) hobbi mentális egészséget védő hatású.
- Aphrodité arche/identitás/típus;

VÉDŐFAKTOROK

- Általános védőfaktorok : sport, kreatív elfoglaltság, relaxáció
- Autotelikus személyiség
- Szakirodalom- pedagógus védőfaktorok:
- szakmai önállóság , elismerés, *Szicsek Margit (2004)*
- kreatív klíma (*Péter-Szarka 2014*) az iskola világában pozitív, nyitott szemléletű, alkotói, kutatási folyamatokat támogat
- a kollégák közötti társas támogatás és az esetmegbeszélések lehetősége (*Kolossai és Bognár, 2017*)
- További eredmények a kutatásból
- szabadidő tudatos felhasználása
- a tudatos szakmai én kialakítása
- gyermekközpontú nézetrendszer,
- a kevésbé realitás közeli szemlélet !!

Borbáth Katalin

KIÉGÉS TERÁPIA- HATÁSVIZSGÁLATOK

Egyedül a kognitív viselkedésterápia hatása igazolt- (mindfulness, reframing, stb.)

- Mentális egészség és az identitás elemek közötti kapcsolat kimutatása-
- Hiszen a mentális egészség védőfaktoraiként jelentkező elemek
- egyben a szakmai identitás érettségének mutatói

NÓVUM

KITEKINTÉS

- Kérdés maradt, hogy
 - a flow élmény segíti a mentálhigiénés állapot erősödését, vagy azok képesek inkább a flow megélésére, akiknek jobb a mentálhigiénés állapota? Cirkuláris oksági viszony a jelenségek között?
 - van-e mediáló tényező a beosztás és a mentálhigiénés állapot között ?
 - a távmunka preferencia a Covid előtt gyengébb mentálhigiénés állapottal járt. Háttere? Lehet-e introverzió a mediáló tényező?
 - Perszephoné típus további elemzése,
 - a *Lehetőségem* válasz további kutatása.
- *lehetőségem* válaszok esetében tapasztalt jelenség: Ez inkább jár együtt deficités mentálhigiénés állapottal, aminek háttérében halogató magatartás feltételezünk. Eredményeinket elemezve arra következtethetünk, hogy a halogató, mint attitűd, illetve bizonytalanság, mint diszpozíció kiegészítéssel és alacsonyabb optimizmussal, magasabb pesszimizmus szinttel jár együtt- további kutatás
- Következtettünk az extravertió és introverzió, mint mediáló háttér tényező mentálhigiénés állapotokhoz való kapcsolódásáról:
- Egyrészt a távmunka preferenciája feltehetően introvertált karakterű és már kiegészítéssel veszélyeztetett vagy gyengébb pszichés jól-léttel élő kollégát jelent.
- Másrészt minél kevésbé kedveli egy pedagógus a távmunkát, annál valószínűbb, hogy kielégítő a mentálhigiénés állapota és/vagy extravertált típusú

REALITÁSSAL NEM SZEMBESÜLÉS- VÉDŐFAKTOR?

- Pszichonanalízis- vágyteljesülési illúziók
- Taylor : “depressive realism” 1994
- **Positive Illusions: Positively Correlated with Subjective Well-Being, Negatively Correlated with a Measure of Personal Growth-** Volume 98 Issue 2, April 2006

LEHETŐSÉGEM- HALOGATÁS?

- High levels of trait procrastination and daily stress are maladaptive, being associated with poorer mental health and, with some qualifications, a lack of mental health help-seeking.
- Procrastinators: younger people, males, and those influenced by social desirability concerns
- Procrastinators: are more likely to be impeded from seeking help with mental health concerns
- “I’ll go to therapy, eventually”: Procrastination, stress and mental health Rebecca Stead *, Matthew J. Shanahan, Richard W.J. Neufeld, 2010, Personality and Individual Differences 49 (2010) 175–180

A KUTATÁS LIMITÁCIÓJA

- A statisztikai eredményeket limitálta az elemszám és a mintavétel módja is
- Limitációt jelent a saját fejlesztésű kérdőívek hiányzó validitás vizsgálata-összehasonlító vizsgálatok ezt a hiányt csökkentik
- Nem vizsgálja a kutatás időkeretében történt oktatáspolitikai változásokat

Bálint, Á. (2012): *A Campbell-féle monomitosz a serdülők regényeiben*. In: Dr. Steinerné dr. habil. Molnár, J. – Dr. habil. Tóth, S. A. (szerk.): *Kutatások az Eötvös József Főiskolán 2010*. Eötvös József Főiskola, Baja, 2012. 15-22.

Borbáth, K. -Horváth, H. A. (2021): *A tanulói jóllét és a pedagógus/nők/ foglalkozási és pszichológiai jóllétének kapcsolódásai* in: *Neveléstudomány*: 9(3), 104 –114.

Butler, J. (2005): *Jelentős testek. A „szexus” diszkurzív korlátairól*. Ford. Barát E. & Sándor, B. Budapest: Új Mandátum Kiadó.

Csikos, Cs. (2020): *A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai*, ELTE, Eötvös kiadó,

Enns, C.Z. Comas Díaz,L., Bryant-Davis, T. (2021): Transnational feminist theory and practice: An introduction, *Woman & Therapy* 44 (1-2),11-26.

Falus, I. (2004): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*, Műszaki kiadó

F. Lassú, Zs. (2001): Hagyományos és modern női szerepek az iskolában, In: Szerk.: László, Zs. *Nevelés és társadalom*. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola (KJF), webhely: <https://www.kodolanyi.hu/szabadpart/szam9/lassu.html>

Göncz, A., Göncz, L., & Pekic, J. (2014): The influence of students' personality traits on their perception of a good teacher within the five-factor model of personality. *Acta Polytechnica Hungarica*, 11, 65–86.,
Göncz, L. (2017): Teachers' s personality: a review of psychological research and guidelines for a more comprehensive theory in educational psychology, *Open Review of Educational Research*, 4(1): 75-95,
Hamvai Cs. és Pikó B. (2008): Pozitív pszichológiai szempontok az iskola világában: a pozitív pedagógia kihívásai. *Magyar Pedagógia*. 108(1): 71–92.
Hercz, M. (2008): Professzionális tanárképzés az Európai Unióban 1.: Finnország, Hollandia, Németország és az Egyesült Királyság példája. *Iskolakultúra*, 2008 3(4): 96-123
Holecz, A. és Molnár, Sz. (2014): Pedagógusok pozitív pszichológiai tükrében: a jóllétet erősítő tényezők jellemzői a pályán *Iskolakultúra*, 14 (10):3-14.
Hollósi, J.(2021): A megfelelési kényszer és a maximalizmus csapdája [online] Megjelent: ELTE online, 2021. október 18. 21:28 [Megtekintve: 2021.11.30.]

Leiter, M. P.,és Maslach, C. (2016). Latent burnout profiles: A new approach to understanding the burnout experience. *Burnout Research*, 3(4), 89-100.

Moyers, B. (1991): *Introduction*. In: Campbell, Joseph – Moyers, Bill: *The Power of Myth*. Anchor Books, Random House Inc. New York, Toronto,

Pikó, B. (2010): *Védőfaktorok nyomában: A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban*-L'Harmattan kiadó

Thun, É. (2014) *Pedagógusnők élettörténet-narratívákban elbeszélt szakmai identitáskonstrukciója* In: Bognárné, Kocsis Judit (szerk.): *Tanulmányok a pedagógia világából: Írások a Neveléstudományi Műhelyből* Veszprém, Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, (2014) 18. 138-155.

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**

Borbáth Katalin

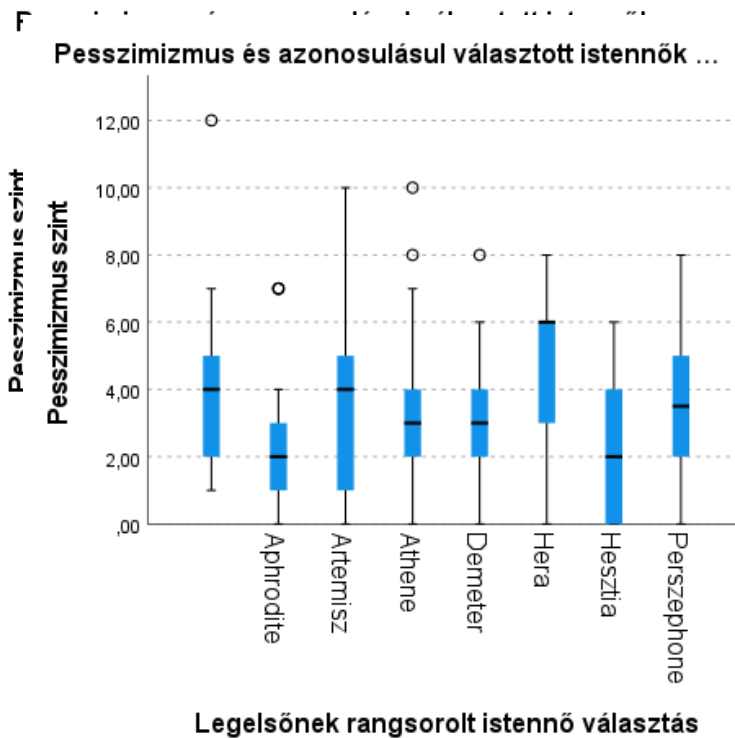
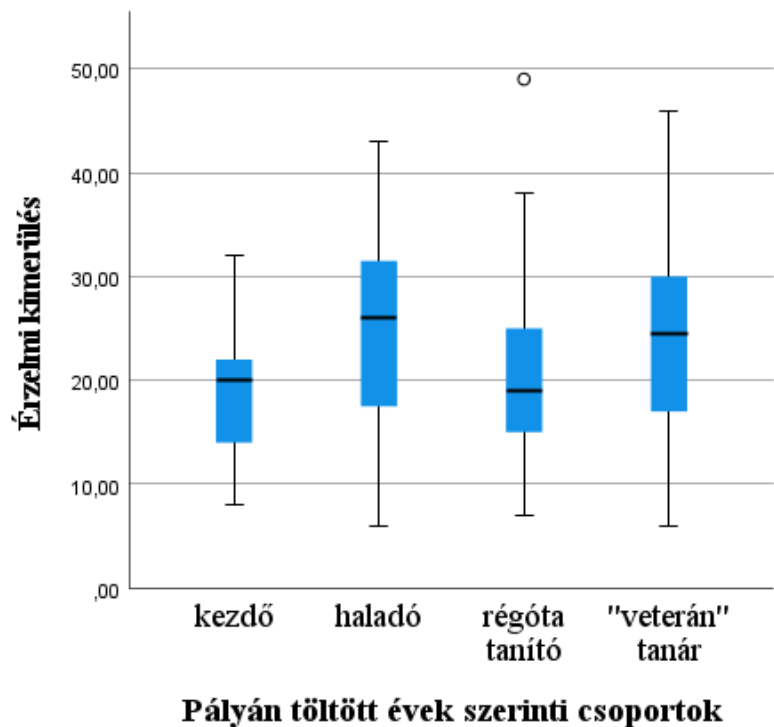
borbath.katalin@gmail.com

MELLÉKLET: TÁBLÁZATOK

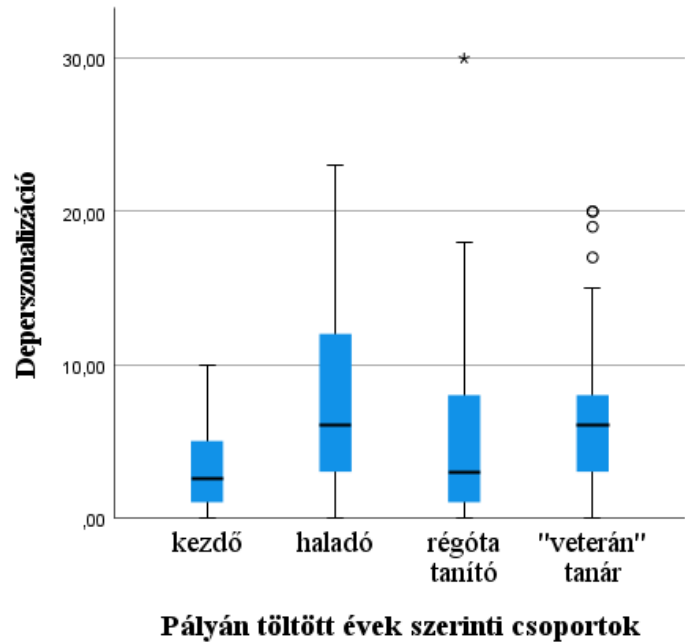
A kiégés és az életszemlélet összefüggése a pályán töltött évek szerinti csoportokban

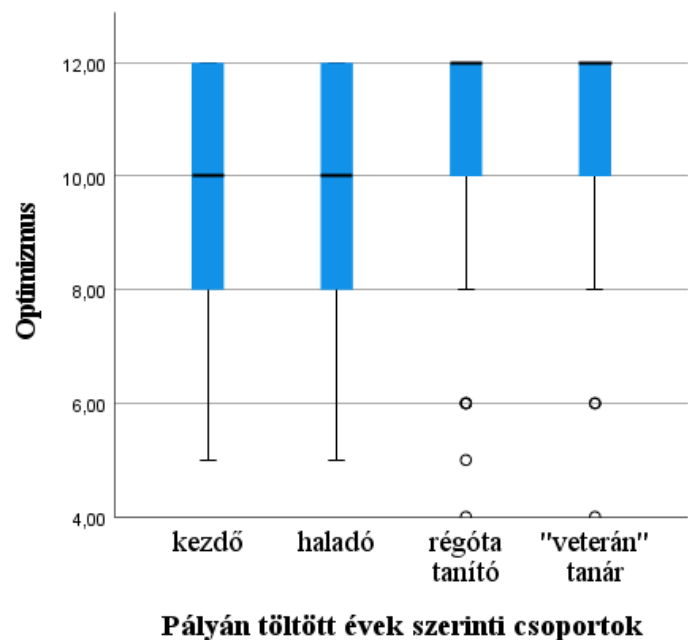
A H 2.2 és a H 2.3 hipotézis beigazolódott

A KIÉGÉS CINIZMUS ALSKÁLÁJA A KÜLÖNBÖZŐ PÁLYÁN TÖLTÖTT ÉVEK SZERINTI CSOPORTOKBAN

OPTIMIZMUS ÉRTÉKEK A PÁLYÁN TÖLTÖTT ÉVEK CSOPORTJAIBAN

- Páronkénti összehasonlítás mutatja meg a szignifikáns különbséget a *haladók* és *régóta tanítók* ($p=0,036$) illetve a *haladók* és *veteránok* között ($p=0,003$). Tendenciaszerű különbség jelenik meg a *kezdők* és *veteránok* között ($p=0,063$).

H	Kérdés	Elméleti keret	Hipotézis /H2/	Módszer	Eszköz	Eredmény	Nóvum
H2.2.	A pedagógusnők kiégése függ-e a pályán töltött évek számától, mint specifikus pályaszocializációs tényezőtől?	pályaszociológiai tényező kiégés	A pedagóguspályán töltött évek és a mentálhigiénés állapot összefüggést mutat.	khi négyzet próba leíró statisztika Kruskal-Wallis teszt	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív és a pedagóguspályán töltött évek, mint független változó	hipotézis igazolódott: Jól körülírható különbségek jellemzik a pályaevek szerinti négy csoportot a mentális egészség állapotukat illetően. Kezdőket jellemzik legkevésbé kiégés tünetei (cinizmus és érzelmi kimerülés szintjük alacsonyabb, mint a többi csoportban).	Nem a legrégebben pályán lévő pedagógusnő csoportok, a Régóta tanítók, vagy a veteránok, hanem a Haladók legkiégés-veszélyeztetettebb csoport: legmagasabb az érzelmi kimerülés és legalacsonyabb az optimizmus szintje. Haladók optimizmus szintje alacsonyabb, mint a régóta tanítók és veteránok csoportjéé.
H2.3.	A pedagógusnők kiégése függ-e a szakterülettől, mint specifikus pályaszocializációs tényezőtől?	pályaszociológiai tényező kiégés	A különböző szakterületen dolgozó pedagógusnők – mint független változó csoport – mentálhigiénés állapota eltérést jelez.	khi négyzet próba leíró statisztika Kruskal-Wallis teszt	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív és a szakterületek, mint független változó	hipotézis igazolódott Jól körülírható különbségek jellemzik a szakterület szerinti csoportokat a mentális egészség állapotuk mentén.	Az óvodapedagógusokra és a tanulásban akadályozottakkal foglalkozó pedagógusnők rendelkeznek a vizsgált mintában legkiegyensúlyozottabb mentálhigiénés értékekkel. A legsérülékenyebb mentális egészségű csoport a szaktárgyat nem jelölők. Az óvodapedagógusoknál alacsony szintű a cinizmus, míg a szaktárgyat nem jelölők között magasabb, ugyanakkor náluk a legalacsonyabb az énhatékonyság.

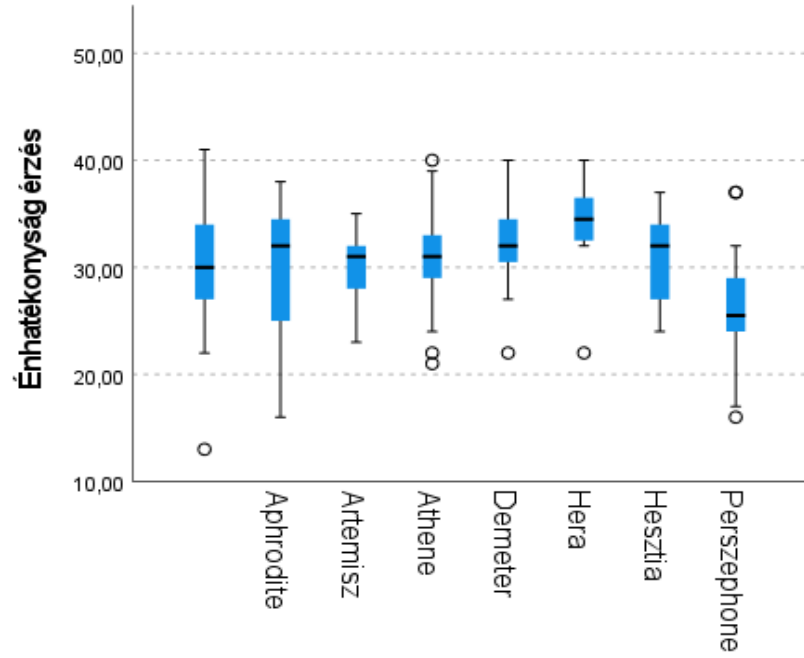
H	Kérdés	Elméleti keret	hipotézis /H3/	Módszer	Eszköz	Eredmény	Nóvum
H3.	Árnyalja-e a pedagógusnők mentálhigiénés állapotát: vagyis kiégés, és pszichés jóllét jellemzőit speciális női identitás/arche/típusuk?	jungliánus –boleni- női személyiségelmélet kiégés vizsgálat pozitív pszichológia reflektív pedagógia,	A különböző női archetípusokat képviselő pedagógusnőkhöz különböző mentálhigiénés állapot (életszemlélet és kiégés adatok) köthetők.	Kruskal-Wallis teszt	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív BÉIK kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézis igazolódott	Mentálisan legegészségesebb pedagógusnő típusok: Aphrodité és Hesztia (a legkevésbé pesszimisták) Mentálisan leginkább sérülékenynek mutató típus: Perszephoné –(legalacsonyabb érzékenységi mutató)
H 3.1.	Különböznek-e a pedagógusnők specifikus pályaszociológiai tényezőik a speciális női identitás/arche/típusuk alapján?	pályaszociológiai tényezők gender pedagógia jungliánus -boleni- női személyiségelmélet pedagógus személyiség gender szempontú pályaszociológia	A különböző lakóhelyen / beosztásban / a pályán eltöltött időben / szakterületen lévő / végzettségű pedagógusnők archetípusa eltér egymástól.	khi négyzet próba leíró statisztika	BÉIK kérdőív és független változók	hipotézis részben igazolódott	Aphrodité típus nincs a szakterületet nem jelölők között Athéné típus minden pedagógiai szakterületen megtalálható Aphrodité, és Perszephoné típusok között legtöbb a humán szakos pedagógusnő
H.3 .2.	Különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitás fejlettség jellemzőik a speciális női identitás/arche/típusuk alapján?	szakmai identitás reflektív pedagógia mentálhigiénés védőfaktorok pedagógus személyiség jungliánus -boleni- női személyiségelmélet	a különböző női archetípusú pedagógusnők szakmai identitás fejlődésének állapota is eltér	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	BÉIK kérdőív SzSzK kérdőív	feltevés több szempontból igazolódott	1. Az erőteljesebb mentális jóllétű pedagógusnőkre (Hesztia típus) jellemzőbb, hogy saját relaxációs módszerük van 2. a realitásokkal kevésbé foglalkozó archetípusok (Aphrodité, Hesztia típusok) mentális egészsége kielégítőbb, mint a realitással foglalkozó Perszephoné típusnak. 3. problémamegoldó készségük erősen, skálaszerűen különbözik, a két végpont: a Héra típus szívesen old meg problémát, míg a Perszephoné típus nagyon nem
	Különböznek-e a pedagógusnők otthoni/távmunka vagy jelenléti munka preferencia alapján?	személyiség elméletek introverzió-extraverzió kiégés, pszichés jóllét,	a különböző női archetípusú pedagógusnők foglalkozásválasztásaik szerint különböző mentális egészségűek	Kruskal-Wallis teszt	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív BÉIK kérdőív	-	A távmunkát/otthoni munkát preferáló pedagógusnők minden faktorban magasabb kiégés és pesszimizmus, alacsonyabb optimizmus jellemzőkkel bírnak- ebből következtethető, hogy a távmunka és kiégés összefüggései háttérben az extroverzió és introverzió dimenziók moderáló tényezőként jelennek meg a kiégéssel és mentális jóllét- tel kapcsolatban.

Kérdés	Elméleti keret	Hipotézis /H 4/	Módszer	Eszköz	Eredmény	Nóvum
<p>A pedagógusnők szakmai identitás fejlődésére miként hatnak a pályaszociológiai tényezők?</p>	<p>pályaszociológia reflektív pedagógia,</p>	<p>H4 A különböző lakóhelyen / beosztásban / a pályán eltöltött időben / szakterületen lévő / végzettségű pedagógusnők szakmai személyiség-jellemzői eltérnek egymástól.</p>	<p>Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba</p>	<p>SzSzK kérdőív alapstatisztikai adatok független változók</p>	<p>hipotézis igazolódott a szakterület és a pályán eltöltött idő esetében</p>	<p>A kezdők esetén a mentális egészséget védő tényezőként megjelenik a realitásokra való mérsékeltebb fogékonyság. A tanulásban akadályozottakkal foglalkozók is a legjobb mentális egészségűek között vannak. A kezdők erőssége, hogy többük rendszeresen sportol, nyitottak a tapasztaltabb generációtól való tanulásra (hospitálás), fontos számukra az önreflexió valamilyen formája. A pályán töltött évek előrehaladtával a pedagógusnők körében fokozatosan erősödik a flow megélésére való képesség,</p>

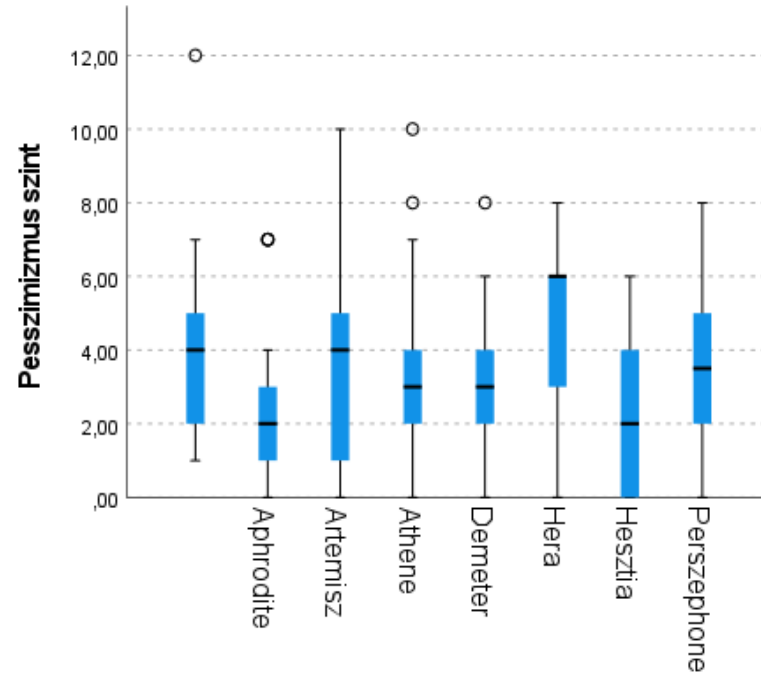
H	Kérdés	Elméleti keret	Hipotézis/H5/	Módszer	Eszköz	Eredmény	Nóvum
H5.1.	Különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitásfejlődésük egyes jellemzői (önfejlesztés, pszichológiai ismeretekre való nyitottság) alapján a kiégésüket illetően?	kiégés reflektív pedagógia szakmai identitás-	A nyitottság formái (aktív- képződő, hospitáló, gyakorlatot vezető- vagy passzív- szemléletbeli- módon kifejeződő) fordítottan, a zártság egyenesen arányos összefüggést mutat a kiégés jeleivel.	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézis igazolódott	A pedagógusnők szakmai fejlődésre, önfejlesztésre, pszichológiai ismeretekre való nyitottsága magasabb szintű mentális jólléttel jár együtt (alacsonyabb a cinizmus szint)
H 5. 2	Különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitásfejlődésük egyes jellemzői (önismeret, reflexió, önreflexió témái) alapján a kiégésüket illetően?	kiégés reflektív pedagógia szakmai identitás	A reflektív gondolkodásmód (önismeretre, reflexióra és önreflexióra, önmonitorozásra, önkorrekcióra, önkongruenciára, reflektív tanulásra való hajlam) fordítottan korrelál a kiégés jeleivel.	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézis igazolódott	A reflektív és önreflektív gondolkodásmód (önmonitorozás, önreflexió, reflexió) erőssége együtt jár a mentális jóllét elsősorban az kiégéshez köthető énhatékonyság faktor emelkedésével a pedagógusnők esetén.
H 5. 3	különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitásfejlődésük egyes jellemzői (flow megélésére való képesség) alapján a kiégésüket illetően?	kiégés pozitív pszichológia-jóllét fejlődés szemléletű szakmai identitás	A mindennapi pedagógiai gyakorlatban megélt flow / alkotás élmény korrelál a pszichés jólléttel, és fordítottan arányos a kiégés jeleivel, miközben a flow tanórai nem megélése, a teljesítmény központú attitűd erősebb kiégés és alacsonyabb jól-lét szinthez köthető.	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézis igazolódott	A mindennapi pedagógiai gyakorlatban megélt flow / flow képesség/ központi faktor a szakmai/ hivatás személyiség fejlődésében és a mentálisan egészségesebb pedagógusnők sajátja. A teljesítmény központú attitűd erősebb kiégés és alacsonyabb jól-lét szinthez köthető.
H.5. 4	Különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitásfejlődésük egyes jellemzői (szemléletük) alapján a kiégésüket illetően?	kiégés pozitív pszichológia szakmai identitás	A pedagógus attitűdök és szemlélet szemléletbeli attitűd (teljesítménnyel, a gyermekközpontú szemlélettel, spiritualitással kapcsolatos) kiégés és a jóllét mintázatát befolyásolják.	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézisek egy része nem igazolódott	A maximalizmus nem jár együtt kiégéssel, a spirituális szemlélet pedig nem mutatkozott mentális egészséget védő faktornak, gyermekközpontú szemlélet viszont igen.
H.5. 5	Különböznek-e a pedagógusnők szakmai identitásuk egyes jellemzői (mentálhigiénés védőfaktorok megléte vagy hiánya) alapján a kiégésüket illetően?	kiégés mentálhigiénés védőfaktorok	A mentálhigiéné keretei között kiégés megelőzéseként általánosan ismert legfontosabb tényezők, védőfaktorok (spirituális attitűd, hobbi sport, relaxációs és kreatív tevékenységek) értelemszerűen összefüggnek mintánkban az alacsonyabb kiégés, és a magasabb jólléttel.	Kruskal-Wallis teszt khi négyzet próba	MBI-ES kérdőív LOT-R kérdőív SzSzK kérdőív	hipotézis részben igazolódott	A spirituális attitűd nem védőfaktor, miközben a realitás központúság mentálhigiénés kockázatot rejt.

Azonosulásul választott istennő és énhatékonyság érzés

Legelsőnek rangsorolt istennő

Pesszimizmus és azonosulásul választott istennők ...

Legelsőnek rangsorolt istennő választás

